

ПРО ТРАДИЦІЙНІ Й ПСИХОСОЦІАЛЬНІ ПІДХОДИ У ТЕХНОЛОГІЯХ ПРОФІЛАКТИКИ ЗАЛЕЖНОЇ ПОВЕДІНКИ

Хілінська Т.В.

Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

У технологіях, які використовуються у роботі з метою профілактики девіантної поведінки виділяють два підходи: традиційний і психосоціальний.

Традиційні підходи:

1. *Інформаційний.* Це найпоширеніший підхід. Його суть полягає у наданні дітям фактичних даних про природу, фармакологічні властивості і шкідливі наслідки куріння, вживання алкоголю та інших психоактивних речовин. Інформаційний підхід був заснований на переконанні, що діти, які дізналися про шкідливість психоактивних речовин, набудуть до них негативного ставлення й приймуть раціональне рішення ніколи їх не вживати.

2. *Залякування.* При залякуванні використовують перебільшені емоційно насичені заклики не вживати психоактивні речовини. Класичним прикладом є демонстрація фотографій автомобільних аварій з метою попередження водіння у нетверезому стані.

3. *Моралізування.* Це є профілактика, що базується на моральних і етичних думках. Лекції про «диявольське зілля» іноді комбінуються з інформуванням і залякуванням. Хоча підхід досить популярний, внаслідок своєї простоти, він, на жаль, неефективний. Релігійні люди за звичай не вживають психоактивні речовини, а для нерелігійних підлітків, що мають інші ціннісні орієнтації, моральні й етичні заклики малопривабливі.

4. *Організація дозвілля.* Підхід був заснований на ідеї надання дітям можливості випробувати і проявити себе у різних формах активного відпочинку, додаткової освіти, суспільної роботи, які виступають як приваблива альтернатива аддиктивній поведінці.

Психосоціальні підходи.

1. *Програми формування навичок опору тиску.* Вони засновані на визнанні важливості соціальних впливів на підлітка. Соціальні впливи, які йдуть від сім'ї, однолітків, ЗМІ, сприяють засвоєнню соціально прийнятної або асоціальної поведінки. В рамках профілактичних програм за допомогою рольових ігор підлітків навчають відмовлятися вживати психоактивні речовини під натиском групи. «Ні», сказане в ігровій ситуації, стає своєрідним психологічним щепленням: вірогідність того, що підліток повторить його в реальній ситуації, зростає.

2. *Програми розвитку зрілої, соціально компетентної особистості.* Програми спрямовані на надання допомоги підліткам у реалізації прагнення стати дорослим, тобто в особистісному рості, який супроводжує процес становлення особистості. Доросла особистість самостійна, незалежна, відповідальна за прийняті рішення, соціабельна та комунікабельна. У рамках програм у школярів формують широкий спектр особистісних та соціальних навичок: уміння адресувати проблеми собі, конструктивно поводити себе у конфлікті, ефективно спілкуватися, «виставляти» свої особистісні межі і не порушувати чужі, критично ставитися до інформації, що сприймається, до пропонованих зразків поведінки.

Вчитель-практик повинен бути обізнаним з описаними вище підходами й творчо використовувати їх у справі профілактики залежної

поведінки.

Литература

1. Методика и технология работы социального педагога: Учебное пособие для студентов высш. учебн. заведений / Б.Н. Алмазов, М.А. Беляева, Н.Н. Бессонова и др.; Под ред. М.А. Галагузовой, Л.В. Мардохоева. — М.: Изд. Центр «Академия», 2002.
2. Овчарова Р.В. Справочная книга социального педагога. — М.: ТЦ «Сфера», 2001.
3. Социальная педагогика: Курс лекций / Под общ. ред. М.А. Галагузовой. — М.: «Владос», 2000.
4. Энциклопедический словарь социальной работы / Под ред. Л.Э. Купальского и М.С. Мацковского. — 1993. — Т 1.

ЕКОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ФОРМУВАННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНОСТІ ЗНАЙ З ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН

Хоменко П.В.

Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Освіта і підготовка мають озброїти молодих людей основними знаннями і навичками, зокрема знаннями принципів нових інформаційних технологій і вміння користуватися ними. виховати в них прагнення розвивати здатність чітко і критично мислити, застосовувати відкритий та винахідливий підхід до розв'язання проблем і прийняття рішень, а також почуття соціальної відповідальності" [4].

Комплексне вивчення природних систем у процесі їх взаємодії з людським суспільством — характерна риса екологізації науки, що сприяє подоланню суперечностей між процесами пізнання та перетворювальною діяльністю людини. Внаслідок екологізації науки у своєму розвитку трансформуються від загальної екології до наук біологічного, хімічного, технічного, сільськогосподарського циклів, а також до наук медичного циклу та суспільних наук [1].

В структурі оновленої системи освіти знання, уміння і навички вже не є центральною ланкою, навколо якої будується весь навчально-виховний процес. В людиноцентричній моделі освіти головним пріоритетом є формування компетентностей особистості. Даний факт не потрібно розуміти як повне ігнорування ролі знання з конкретних навчальних дисциплін. Навпаки, до предметних знань пред'являються нові вимоги, які зумовлюють ці знання служити інтересам розвитку особистості, її духовної та матеріальної сфери [2].

Функціональні знання визначаються як чітка, об'єктивна, систематизована наукова інформація засвоєна до рівня осмислення її зовнішніх та внутрішніх зв'язків та здатна до творчої реалізації особистістю в змінних умовах її існування, як складова частина формування ключових компетентностей [5].

Основною тенденцією екологічної освіти сьогодні є її інтеграція в офіційну загальноосвітню систему. Вивчення проблем навколишнього середовища на сучасному етапі, сьогодні розглядається не лише як викладання екологічних питань в рамках окремих предметів. Ідеться про